

Erste Agrár Szemle

II. évfolyam 11. szám, 2019. november

ERSTE
Bank

#higgymagadban

Szerkesztői üzenet

Mű lélek és művilág,
mű vázában művirág,
mű agyakba nyú, mi rág.

Aranyos Ervin: Mű-vész vers, részlet

„Mert ez műanyag”

Már csak az elég régóta fiatalok emlékszenek arra a reklámfilmre, ami a 70-es évek végén ezt szlogent sugározta. Az üzenet érdekes fényben jelenik meg az agrárium jövőjére vonatkoztatva. A húsok után immár a tejet is laborban szeretnék előállítani. Nyilván üzleti érdekek, s nem a „Jó a Földnek” mozgatja a szálakat. Ez abból látszik, hogy az ember táplálkozási igényei még csak fel sem merülnek a bevezető kampányok során. **Sokan a szakmában még bagatellizálják a jelenséget, ami hiba.** A fogyasztók szemléletében zajló változások nehezen visszafordíthatók, a jövő zsugorodik előttünk. Itt nem csak a piaci tényerésről van szó, mert az még nem okoz nagy gondot, hanem arról, hogy egyre magasabb jogszabályi korlátok fogják ellehetetleníteni a hagyományos versenyzőket.

A tejpiaccal más oldalról is foglalkoznunk kell, hiszen a stabil piac mellett az emelkedő költségek határozzák meg a termelők mozgásterét, miközben lendületet vettek a tejipari beruházások.

Az ünnepek közeledtével kifilézzük a halpiacot, a gabona és olajos mag piacot, a vámháború újabb fejezetét, és kitekintünk a jövő évi italtrendekre.

Nem feledjük ismét felhívni a figyelmüket a kamattámogatásos konstrukcióra, amelyet véleményünk szerint nem szabad kihagyniuk. A beruházások további élénkítésének e támogatott eszköze nagy piaci siker bankunkban.

Mivel azt tapasztaljuk, hogy olvasótáborunk nagy ütemben bővül, és a másodlagos közlések is egyre gyakoribbak, felhívjuk a figyelmet arra, hogy lapunk első két évfolyamának számai megtalálhatók internetes oldalunkon:

<https://www.erstebank.hu/hu/ebh-business/kisvallalkozasok-mikro/erste-agro/elemzesek-sajto-megjelenesek>

Fórián Zoltán
vezető agrárszakértő
Erste Agrár Kompetencia Központ

Tartalom

Szerkesztői üzenet	1
Agrárpiacok	3
Befejeződött a szántóföldi növények őszi betakarítása.....	3
Kína visszaengedte piacára az amerikai csirkehúst	5
Statisztika	7
Forrás: KSH	7
Kiemelt téma	8
Erste Agrár elemzés.....	9
• A tej sem fenéig tejfel.....	9
Kapcsolatok.....	12

Agrárpiacok

Befejeződött a szántóföldi növények őszi betakarítása

A szántóföldi növények őszi betakarítása november első felében sikeresen befejeződött Magyarországon, a betakarított növényeket biztonságosan betárolták. A legnagyobb területen termesztett őszi betakarítású szántóföldi növényünk a kukorica, amely idén 982 ezer hektáros területről 8 tonna/hektárt kissé meghaladó hozammal, összesen 7,8-7,9 millió tonnás termést adott. Napraforgóból 561 ezer hektárról - Magyarországon történelmi rekordnak számító 3 tonna/hektár feletti országos átlaghozam mellett - 1,7 millió tonnás termést takarítottak be. Szójából 60 ezer hektáros termőterületről 2,86 tonna/hektáros hozammal 170 ezer tonna termett.

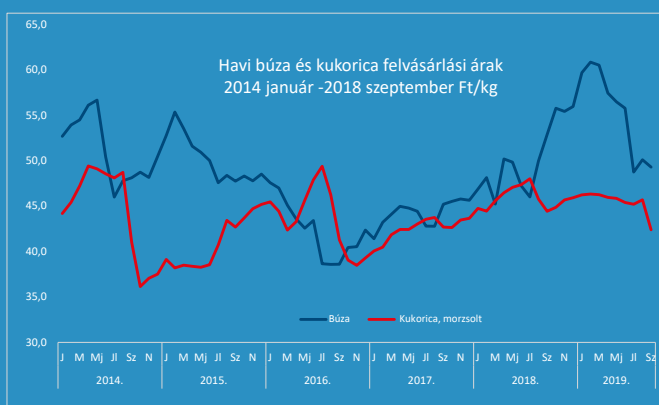
Erste kommentár

A tavalyinál magasabb hozamok miatt a termés mindhárom növényből nagyobb, mint tavaly. Ez kedvezően hat a mezőgazdaság idei kibocsátására.

Miközben az értékelések leginkább az időjárás hatását emlegetik, jó lenne, ha már arról is beszélnék, hogy a beruházások révén gyors ütemben fejlődő technikák, technológiák milyen mértékben függetlenítik a termést a klimatikus viszonyoktól. Hiszen a termelési szint biztonságos emelése hosszú évtizedek óta a technológiai fejlesztések fő célja. Ha tehát ezeket használjuk, akkor haladnunk kellene előre a hozamok szintjén. Egy tejtermelési analógia jut eszembe. Az EU tehénállománya hosszú ideje, tartósan csökken, de a hozamok emelkedése révén a tejtermelés még növekedni is tud. Ez a technológiai fejlesztéseknek, a genetika jobb kihasználásának köszönhető. Ennek látszania kellene a szántóföldi növényeknél is.

A másik fontos szempont, hogy a fejlesztésnek nem szabad csak a technológiák szintjén történni. A piaci ismeret, a folyamat-szervezés, a humán erőforrás kezelése, és még sorolhatnánk azokat a területeket, ahol talán még többet spórolhatunk/kereshetünk, mint az új gépekkel.

Itt van mindjárt a „lekössem, betároljam” kérdéskör. Hiába van modern tárolóterünk, ha nem tudjuk, mikor, meddig kell a terményt beletenni (a tárolás technológiai problémáira most nem is térünk ki). Túl sokszor hallom azt, hogy persze aratáskor vannak legalacsonyabb szinten az árak, ezért irány a tároló. Ez a búza esetén tényleg tetten érhető, de a növekvő globális készletek aligha felfelé fogják az előttünk álló hónapokban mozdítani a búzaárakat. Meg kell azonban jegyezni, hogy a térségben a jó minőségű étkezési búza kínálata a jövő év tavaszán még okozhat meglepetéseket.

Forrás: KSH

Hogy miért beszélünk búzáról? Azért, mert bár a kukorica termelése globálisan elmarad a felhasználástól, a magas búzapiaci készletnyomás kihat a kukorica árára is. Ez a nagy tőzsdék határidős áraiban jól érzékelhető. Ráadásul, itthon a tavalyi termésből raktáron lévő készletek még mindig foglalják a helyet, nyomják a piacot. Vagyis nem jött be a most is sokszor hallott tanács a hosszú idejű tárolás megtérülésével kapcsolatban. A következő lefelé nyomó tényező az, hogy a nagy feldolgozók már lekötötték igényeiket, illetve a szállítási kapacitások korlátai is jelentősek.

A napraforgó és a repce piacán egyaránt csend honol. Az árak persze mindig lehetnének magasabbak, de elfogadhatóak. Véleményünk szerint, a jövő évben inkább a repcénél számíthatunk emelkedésre. A nagy kérdés az, hogy ez elegendő lesz-e ahhoz, hogy a kontinensszerte romló termelési kedv megforduljon. Szerintünk, aligha.

A jelenlegi kedvező piaci árak mellett leginkább az eladáson kellene gondolkodni. A gond az, hogy a vevők már kevésbé aktívak, már a jövő évi pozícióikat építgetik. Pedig a jelenlegi gyenge forint kifejezetten jó hívószó az exportra készülőknél.

Bajban vannak a haltermelők: mélyponton a felvásárlási ár

Elkezdtek a lehalászást a Tolna megyei halastavakon, sőt van, ahol már be is fejezték. Idén a termelők közepes mennyiségre számítanak. A múlt évi, viszonylag magasabb felvásárlási árak után ismét jelentősen visszaesett a kereslet, annak ellenére, hogy ötszázalékos áfakörbe került a hal.

Erste kommentár

Ki halássza le idén a halszektort? Az áfacsökkentés nem csodafegyver. Az adó csak egy tényező az árakat kialakítók között. A piaci kínálat és kereslet ősrégi törvényei továbbra is működnek. A hal esetében a tavalyi export-kereslet kedvezőbb árakat hozott, míg ezek idej hiánya visszatolta azokat a tavalyi előtti szintre. E téma nem csak azért illik jól ehavi lapszámunkba, mert az évvégi ünnepek közeledtével élénkül a halpiac, hanem azért is, mert – hasonlóan például a fentebb elemzett olajos magokhoz – a hatékonyság, a termelés növelése a magasabb jövedelemezőség felé vezető út. Itt is hozzá kell azonban tenni, hogy a termelés, és értékesítés szervezettsége sokat lendíthet a helyzeten.

Most, a lehalászások idején látszik a valódi versenyképesség. Mivel a cseh és lengyel hal olcsóbb, beszűkült az export lehetősége. Ezt a kereskedelem nyilván ki is használja. Így az idej jövedelem a termelő oldalán az emelkedő költségek és az alacsony felvásárlási árak oldaláról is csökken. Ekkor értékelődik fel igazán a fogyasztót élénkítő kampány! Ha a hazai piac felszívó képességét növelni tudnánk, nem torpannának meg azok a látványos fejlesztések, amelyek az elmúlt éveket jellemezték a feldolgozásban és a kínálat szélesítésében.

A kedvező árak nem elegendőek a fogyasztói szokások változtatásához. Tovább kell szélesíteni a fogyasztási alkalmak és a termékek számát. A fizetőképesség erősödése, amely a tudatosodást is maga után vonja, erre kedvező lehetőséget ad. Mindezek ellenére nem számíthatunk látványos belföldi piacbővülésre. A pénteki halfogyasztás szokásának kialakítása kulcskérdéssé válhat a kereslet középtávú növekedésében. A hosszú évek óta jellemző, négy kilogrammhoz csak igen lassan közelítő egy főre jutó fogyasztást közösen, közösségi marketinggel lehetne lendületbe hozni. Folyjék a csapból is a hal! A főzőműsorok, fesztiválok, a bolti akciók együtt hozhatnak eredményt, de ismételjük, nem ugrásszerűt.

Kína visszaengedte piacára az amerikai csirkehúst

„Az Egyesült Államok üdvözli Kína azon határozatát, hogy végre megszünteti az Amerikai baromfira és baromfitermékekre vonatkozó indokolatlan tilalmát. Ez nagyszerű hír mind az amerikai gazdák, mind a kínai fogyasztók számára.”

Erste kommentár

Kína eltörölte a 2015 januárjában bevezetett importtilalmat az amerikai baromfihúsra. Az USA 2017 augusztusa óta mentes a baromfi-influenzától. Így az amerikai baromfisok nagy örömmel fogadták a kínai piacra való visszatérés lehetőségét. A helyzet pikáns, hiszen miközben a két nagyhatalom vámháborúja nem csitul, az afrikai sertéspestis alapjaiban rázza meg a kínai sertésszektor. A kivágott sertések száma nagy ütemben növekszik, a kínai húspiac ellátásához egyre több importra van szükség. A kínai húsimport növekedése nem csak a sertéshúst, hanem a baromfit és a marhahúst is érinti. Az árak emelkednek, a világpiac élénkül, miközben két évtized után megáll a világ hústermelésének növekedése.

Bár a kínai baromfiszektor nagy ütemben növeli termelését, a kieső sertéshús helyettesítésére az import bővítésére is szükség van. A szükség pedig nagy úr, így a vámháború ellenére előbb az amerikai sertéshúst, most pedig a baromfihúst is visszaengedték piacukra.

Amivel fontos minden magyarországi állati termék előállítónak is tisztában lennie az az, hogy a válság még korán sem érte el csúcspontját. 2020-ban tovább fokozódik majd a sertésválság okozta piaci zűrzavar, ami emelkedő árakat és a bővülő exportot fog jelenteni.

Ez rá is fér a hazai baromfiszektorra is, hiszen a magasan integrált baromfi termékláncban az árak bebetonozódtak, alig változnak idén. A csirkehús exportja azonban mennyiségben 12,3 százalékkal nőtt az első hét hónapban, miközben importja csökkent. A pulykahús esetében a trend fordított. Miközben a húsfélék közül tartósan a baromfihús iránti kereslet növekszik leggyorsabban a világon, itt sincs kolbászból a kerítés. Az európai piacon a jóváhagyás előtt álló EU-Mercosur megállapodás borzolja a kedélyeket. A hatékonysági verseny hatalmas, ez pedig a beruházásokban is nagy tempót diktál. Ez jól érzékelhető a hazai baromfiszektorban is.

Vegetáriánus koktélok és sajttea: előrejelzés a jövő év italtrendjeiről

Napvilágot láttak az első előrejelzések az Egyesült Államok jövő évi italtrendjeiről. A legnagyobb innovációs potenciál, hangsúly az egészségre, a fenntarthatóságra és a wellnessre kerül.

Erste kommentár

A tengerentúl mai trendjei a holnap hazai újdonságai. Ezért kell figyelniük az ottani piaci változásokra. Aki pedig szemfüles, elébe is mehet a szinte elkerülhetetlen tendenciáknak. Különösen igaz ez az italpiacokon, így az alkoholos italok piacán. Az alábbiakban néhány olyan szegmensre, piaci tendenciára hívom fel a figyelmet, amelyre hamarosan számíthatunk a hazai piacon is. A témából most csak két fontos trendet emelünk ki.

Seltzer

Ez gyakorlatilag egy alkohollal ízesített szóda, amely szorosan illeszthető a fiatal generációk ízléséhez, fogyasztói szokásaihoz. Persze nem csak ők fogyasztják. Itthon leginkább a ciderek elterjedéséhez hasonlítható a várható piaci térnyerés, de annál – legalábbis a tengerentúlon – sokkal viharosabb sebességű. Ízei az energiatalokéhoz hasonló változatosságot mutatnak, a kalóriatartalom minimális, mindentől mentes és nem drága. E könnyűitalok feladják a leckét a sör és bortermelőknek, pláne ha nagy piaci szereplő kezében, ütős marketing támogatással támogatják.

Alacsony alkoholtartalmú bor

Az alacsony alkoholtartalmú italok terjedésének hullámára a borászok is felültek. Egyre nyílnak az olyan borszegmensek, amelyek a fiatal generációk megőrzését, ízlésének kiszolgálását célozzák. Ezek jellemzően a sörökéhez hasonló alkoholtartalommal, dobozban kerülnek a piacra. Az alkoholmentes sörökkel párhuzamba állítható termékek szélesíteni próbálják a borivás alkalmait, helyeit. Deklaráltan nem a klasszikus üveges borokkal akarnak versenyre kelni, hanem a modern, alacsony alkoholtartalmú italok versenyébe akarják tartani a borokat.

Maradva a boroknál, a fémdobozos kiszerelés általános terjedésére is fel kell hívni a figyelmet. A többi alternatívánál környezetbarátabb jellege egyértelművé nyerő pozícióba hozza a dobozt.

A fenntarthatósági szempontok előtérbe kerülésére a hazai borászoknak is fel kell készülniük. Ez egyre nagyobb hozzáadott érték, amit megfelelően kell tálni, a fogyasztóval megfizettetni.

Érdekes világpiaci tendencia az, hogy miközben az új szegmensek a borpiacon az alacsony alkoholtartalom és a fiatalos üzenet felé nyílnak, aközben a retró is dívik. A klasszikus bortípusok új tartalommal, üzenettel való újrapozícionálása erősíti ugyan a borpiac megosztottságát, de ez egyáltalán nem baj.

Ugyanez nem mondható el például azokra a borokra, amelyek cannabisszal dúsítottak (persze a világ azon részein, ahol erre a jogszabályok lehetőséget adnak).

Ha kulcsszavakat keresünk a közeljövő italtrendjeihez, akkor az **egészség**, a **wellness** és a **fenntarthatóság** tolakszanak előre. Ezek már a fenti szegmensek megjelenésében is fontos szerepet játszottak. A kevesebb hulladék termelése és az új ízek keresése ennél még több ponton fog összeérni. A változatos gyümölcsíz, és alapanyagok mellett teret fognak kapni a zöldségek is.

Mindez egy szóval **innováció**. A sörpiac innovációs robbanása után számítunk a borszektoréra is. Ki korán kell, aranyat lel.

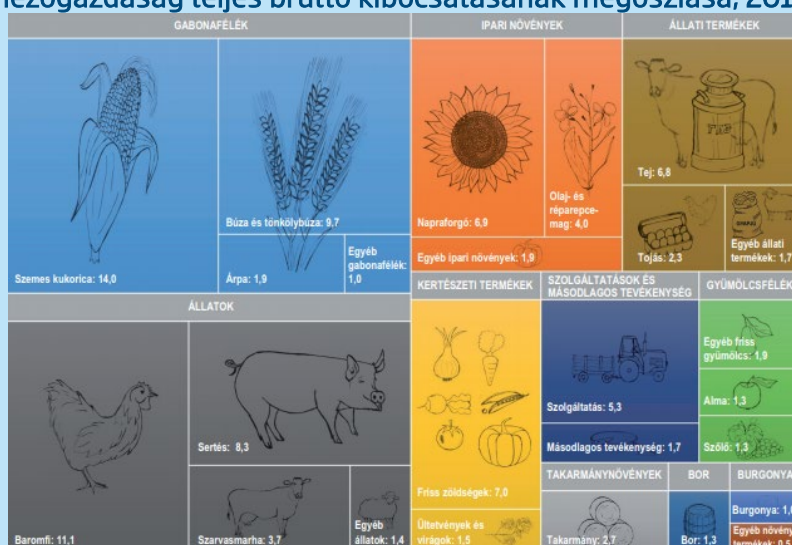
Statisztika

A Mezőgazdasági Számlarendszer üzenete

Mielőtt az év végéhez közeledve számot vetnénk a magyar mezőgazdaság 2019. évi teljesítményével, még egyszer tekintsünk vissza az előző évre. Erre az ad alkalmat, hogy a KSH közzétette „A hazai mezőgazdaság teljesítménye, 2018” című kiadványát.

Ebben a mélyére tudunk ásni annak, hogyan állt össze a 2693 milliárd forintos teljes kibocsátás, ami illeszkedik a 2012 óta tartó, tartós növekedési trendbe, és tavaly 3,7 százalékkal haladta meg az előző évit. Tavaly az élőállatok és a gabonafélék húzták felfelé, míg az ipari növények és a kertészeti termékek mérsékelték a kibocsátást.

A mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának megoszlása, 2018, %

Forrás: KSH

Most jönnek az érdekességek! A folyó termelő felhasználás, tehát a termeléshez felhasznált áruk és szolgáltatások értéke 1588 milliárd forint volt, 6,3 százalékkal emelkedett. Ezt kell kivonni a kibocsátásból, hogy megkapjuk a hozzáadott értéket. Ami ugye 1105 milliárd forint volt, és 0,2 százalékos emelkedést, vagy inkább stagnálást mutat folyó áron, volumen alapon viszont 4,5 százalékkal tudott nőni. Ez magasabb, mint az elmúlt öt év átlaga. Lefordítva magyarra azt jelenti, hogy 100 forint kibocsátáshoz 59 forint ráfordításra volt szükség.

Nem véletlen, hogy a mezőgazdasággal kapcsolatban a támogatások nagyon hamar szóba kerülnek. A mezőgazdaság jövedelemtermelésében ezek aránya döntő. 2018-ban a mezőgazdasági jövedelmek 78 százaléka támogatásból származott. A nettó vállalkozói jövedelem viszont 1,1 százalékos csökkenést mutatott, és 713 milliárd forint volt az ágazat szintjén.

Alapvetően a beruházások folyamatos emelkedésével összefüggő hatékonyságnövekedésnek köszönhetően, és mert a költsége gyorsuló ütemben emelkedik, az élőmunka felhasználás csökkent tavaly. A trend 2017-ben kezdődött, és véleményünk szerint tartós lesz. Így áthatott elő, hogy az egy főre jutó mezőgazdasági reáljövedelem 4,0 százalékkal emelkedni tudott.

Bár nem nagy arányban, de tavalyi teljesítménye alapján a magyar mezőgazdaság aránya az EU kibocsátásából 0,1 százalékkal, 2,0 százalékra emelkedett.

A Számlarendszer megerősíti azt, hogy a magyar mezőgazdaság jövedelmezősége erősen függ a támogatásoktól. Emiatt nagyon fontos számunkra az, hogyan alakulnak a Közösségi Agrárpolitika keretei és feltételei a következő pénzügyi-kifizetési ciklusban. Az is látszik a képen, hogy a beruházások növekedése (idén az Erste Bank Agrár Kompetencia Központjának már ez év elején közzétett előrejelzése szerint eléri a 400 milliárd forintot) tetten érhető a hatékonyság emelkedésében, az egyre nehezebben biztosítható munkaerőigény mérséklődésében.

Kiemelt téma

E hónapban a most induló termőföld vásárlási hitelünket mutatjuk be, ami egyaránt igényelhető banki saját vagy MNB Növekedési hitelprogram FIX forrásból, hogy termőföld vásárlási szándékukat hosszú futamidejű alacsony, akár fix kamatozású forrásból tudják megvalósítani.

Termőföld vásárlási hitel

Kik igényelhetik az Erste banknál?

Termőföld vásárlásra jogosult őstermelők és egyéni vállalkozók.

Mire igényelhető a hitel?

Kül-, és belterületi termőföld: mező és erdőgazdasági hasznosítású föld: elsősorban szántó, erdő, rét, legelő, szőlő, gyümölcsös, stb. megvásárlására.

Fontos, hogy NHP FIX forrás esetén a megvásárolandó termőföldet a hitelfelvevőnek magának kell megművelnie, haszonbérbe adás kizárólag cégcsoporton belül lehetséges.

Melyek a hitelprogram főbb paraméterei?

- Devizanem: HUF
- Finanszírozás összege: minimum 3 Mft NHP FIX forrás esetén maximum 1 Mrd Ft
- Futamidő: minimum 3 év maximum 20 év, de NHP FIX forrás maximum 10 évre igényelhető.
- Ügyleti kamat: lehet változó vagy a teljes futamidő alatt fix
- Törlesztés: lehetőség van a szezonális bevételhez igazodó egyedi törlesztési ütemezésre is.
- Előtörlesztés: az NHP FIX forrást bármikor díjmentesen elő lehet törleszteni, a Bank előzetes értesítése mellett
- A hitel biztosítékai: jelzálogjog a termőföldre, érdekeltségi körbe tartozó nem- mikro vállalkozás készfizető kezessége, haszonbérbe adás esetén zálogjog a bérleti díjra

Jelen termékismertetőben található információk kizárólag tájékoztató jellegűek és nem minősülnek ajánlatnak. A konkrét finanszírozás feltételei, többek között az igényelhető hitel maximális összege minden esetben egyedi döntés alapján kerülnek meghatározásra.

Erste Agrár elemzés

A tej sem fenéig tejfel

Az állati termékek előállítói számára nehéz év volt az idei. Beszélhetnénk a sertéstartók ellentmondásos helyzetéről, a baromfiszektor gondjairól, de mi most inkább a tejesek helyzetét szeretnénk megvilágítani. Az év végi ünnepekör a tejtermékek forgalmában is fellendülést hoz. Több tejet, vajat használunk a süteményekhez, sajtot a főzésnél, de ez sem változtat azon, hogy a költségoldali nyomás a stabil piaci árak ellenére is nehéz helyzetbe hozza a tejtermelőket. De ma már nem hallgathatunk a hagyományos állattartás elleni támadásokról, és a helyettesítő termékek, imitátumok egyre erősödő piaci jelenlétéről sem, és persze érkeznek szokásos piaci előrejelzéseink is.

Az árak nem a költségeket követik

Immár két éve mutat rég látott kiegyensúlyozottságot a tejpiacon. Ennek ellenére szűkül a tejtermelő gazdák mozgásteré, aminek oka a költségek emelkedése. Itt elsősorban a munkaerő költségének növekedését kell említeni, de az inputok (energia, víz és szennyvíz, fuvardíjak, vegyszerek, alkatrészek, stb.) drágulása is nehezíti a szektorban működők életét. Ez persze nem sektorsajátosság, de attól még fájdalmas.

A munkaerő kritikus termelési tényezővé vált. Költségének emelkedése is ezzel függ össze. Az igen értékes és érzékeny állatállománnyal dolgozók felkészültsége, szemlélete döntő stratégiai kérdés. Szűkössége újfajta megoldásokat hozott felszínre. A külföldi munkaerő alkalmazása és a robotizálás terén egyaránt gyűlnek a tapasztalatok a szektorban.

Nem árt tisztában lennünk azzal, hogy a magyarországi tejelő állomány genetikája világszínvonalú. Az ebben rejlő adottságok kihasználása magas szintű, amit az átlaghozamok szintje és folyamatos emelkedése is alátámaszt. Ehhez a jó genetikai folyamatos fejlesztése és kiszolgálása a kulcs. A tenyésztési munka terén szintén csak dicséret illeti a szektort, a szakmai szervezetet. A kiszolgálás színvonalára azonban külön is fel kell hívni a figyelmet. Nyilvánvalóan csak a boldog tehének tudnak magas hozamokkal termelni. Ha bármilyen oldalról nincs kiszolgálva, az meglátszik a teljesítményén. Ez a válasz a bevezetőben említett, az állattartókkal szembeni támadásokra. Nem elég azonban, ha ezzel mi szakmabeliek tisztában vagyunk! A fogyasztót kell megvédenünk attól, hogy telebeszéljék a fejét, és környezetvédelmi és egészségére vonatkozó fél-információkkal szemléletét eltorzítsák. Nem maga a piaci verseny a gond (egyelőre!), hanem az, ha a fogyasztó manipulálásában alulmaradunk. Mert lássuk be, ha igazunk van is, nekünk is befolyást kell gyakorolnunk rá. Ez történik akkor is, amikor a kisfilmben az import káros hatásaira hívjuk fel a figyelmet.

Az állatok kiszolgálásának fenti gondolatmenetéhez tartozik, hogy a tejtermelés jól automatizálható. A robotok bár nyilván drágák, bevezetésük, szervizük még nehézkes, de egyértelműen a jövőt jelentik abból a szempontból is, hogy nem hibáznak, és egy sor feladatot el tudnak látni.

Hiba bagatellizálni

A tejtermékek az elsők között voltak az állati termékek között, amelyek piacán a hamisítványok, helyettesítő termékek megjelentek. Eleinte az olcsóvá tétel vezette e trendet, mára azonban ez kiegészült olyan helyettesítő termékekkel, amelyek magukat magasabb hozzáadott értékűnek tüntetik fel. Immár feltűntek a zeniten a laboratóriumi körülmények között előállított műtejek is. Arányuk ma még nem jelentős. Még uniós szinten sem haladja meg az 5 százalékot, nálunk ennek felét sem, de a növekedésük sokszorososa a hagyományos

tejtermékek piacáénak. Ez pedig azt bizonyítja, hogy sikerült valós és gyorsan bővülő keresletet generálni irányukba. Ennek alapjairól sokat elmond az, hogy a felmérések szerint a laktózmentes termékeket fogyasztók túlnyomó többsége nem szenved intoleranciában. Vagyis szemléletükkel és nem az egészségükkel van gond.

A helyettesítő termékek valóban nem jelentenek még komoly versenytársat a piacon, de a jelenség bagatellizálása létkérdésekhez vezet. Ez csatavesztést jelent, és rossz fényt vet a háború kimenetelére is, bármilyen messzinek is tűnik az most. Ha erre csak legyintünk, mondván a tejtermékek piaca erős és nagy benne az innovációs potenciál, sok fogyasztót fogunk elveszteni. Ráadásul éppen a fiatal generációkból, akikért annyit küzdünk.

Jobb félni, mint megijedni. Azt reméljük, hogy e trendek erősödése végre valódi összefogást fog hozni az agrárium hagyományos szereplői között. Nagy zajt kell csapni! Összehangoltan az élelmiszer értékláncon belül, és kívül, minél nagyobb nemzetközi összefogással. Jó példa ez az európai szintű kezdeményezés, de nem elég: <https://meatthefacts.eu/>

Értsük meg azt, hogy a félreinformált fogyasztó olyasmit fog elvárni az állattartótól, ami túlmutat a realitásokon. Ha ezeket a politika munícióvá alakítja, akkor jön a ketreces tojástermelőkre vonatkozó előírások szigorítása 2012-ben (amit napjainkban új szintre emelhetnek!), a német sertésszektorban az előírások folyamatos szigorítása, és így tovább.

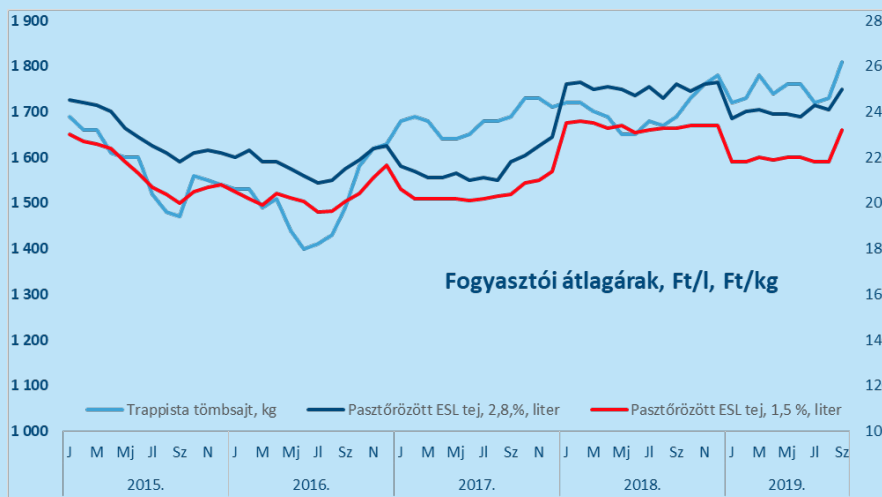
Stabil, de...

Szokásos piaci előrejelzéseink előtt néhány megalapozó piaci információ.

- Vámháború 1.: A kínaiak szeptember 17-től egy évre felfüggesztették egyes amerikai termékekre kivetett pótvámokat. Ilyen a tejsavó fehérje is, amit leginkább a malactápokban használnak.
- Vámháború 2.: Október 18-tól 25%-os pótvámmal sújtja az USA az európai sajtokat, vajat és savót.
- Kína importja: a sűrített tej importja 39%-kal, a teljes tejporé 29%-kal, a sovány tejporé 28%-kal, a sajté 7%-kal nőtt 2019 első felében. Az import jóval olcsóbb, mint a kínai saját előállítású, amit az Új-Zélanddal kötött szabadkereskedelmi megállapodásuk is erősít. (Ez 162 500 tonna teljes tejpor vámentes bevitelét jelenti.)
- EU: szokásos ügymenet: Az állatállomány csökken, a hozamok nőnek, az export bővül, az import stagnál. A tejtermelés idén és a jövő évben is – kismértékben (0,3, illetve 0,4%) ugyan, de - növekedni fog. Az emelkedés leginkább a csökkenő állatlétszám és takarmány szűke miatt korlátos. A tavalyi aszály hatása a takarmánykínálatban a jövő év első felében lesz még érzékelhető, azt követően helyreáll. A növekedésben az is szerepet játszik, hogy a termelők a tömegtakarmányokat keverékekkel egészítették ki, ami jót tesz a hozamoknak, de a hasznot viszi. A növekedés a sajt, a vaj, a sovány tejpor oldalán érzékelhető leginkább. Éppen ezek exportja tud a leginkább növekedni.
- EU-fogyasztás: A folyadéktejek fogyasztása csökken, a sajt, a vaj felhasználása növekszik a tagállamokban. A folyadéktejek a fogyasztói szokások változásának elszenvedői, ami nem csak a több tejtermék irányába való elmozdulásnak, hanem egyre inkább tejhelyettesítőknek is köszönhető.
- A KSH legfrissebb adatai szerint a tehéntej átlagos felvásárlási ára literenként 101 forint volt szeptemberben, ami 4,6 százalékkal magasabb az egy évvel korábbi árnál.
- A NAIK AKI szerint a nyerstej exportára ekkor a tavalyi szinten volt, és 12 százalékkal haladta meg a belföldit. Bár a nyerstej exportja mennyiségben 39 százalékkal volt szeptemberben magasabban, mint egy évvel korábban, az első hét hónap viszonylatában 17,8%-kal csökkent. A többi tejtermék kivitele növekszik, de sajnos

sajtból, vajból, savanyított termékekből továbbra is nettó importőrök vagyunk. Értékben az import növekedési üteme megegyezik az exportéval.

- A tejipar átadási árai is emelkedtek az utóbbi hónapokban, de a fogyasztókra továbbra sem hárul át a folyadéktej emelkedő költsége. A sajtok ára emelkedik (a KSH által megfigyelt trappista közel öt százalékkal drágább, mint egy évvel korábban), és a fogyasztás szerkezete is egyre erőteljesebben mozdul el a legalsó árszegmensektől.

Forrás: KSH

Mindebből az látszik, hogy a nemzetközi piac, amely komoly árbefolyással van a hazai tejárakra is, meglehetősen stabilitást mutat. A távol-keleti, élénkülő kereslet irányban tartja az árakat, miközben a termelés növekedése még hosszú hónapokig nem fog túltermelést okozni. Viszont ez sem tart örökké. Az Erste Agrár Kompetencia Központ előrejelzése szerint, a jövő év második felében számíthatunk erre. Ekkor fognak megtorpanni, majd lefordulni a tej és tejtermékárak. Nagyobb összeomlásra azonban nem számítunk. Erre a globális kereslet immár tartósan tűnő emelkedése a garancia.

A hazai tejszektorban jelenleg is vannak akvizíciók, tulajdonos-váltások, de a koncentráció növekedése nem gyorsul. Eközben több feldolgozóipari közepes-nagyberuházás zajlik, illetve zajlott le (a teljesség igénye nélkül: Debrecen, Örménykút, Szenttamás, Mágocs, Bartusekpuszta). A feldolgozóipari hatékonyság és kapacitás-növekedés egyértelműen kedvező hatással van és lesz a tejtermelésre is.

Kapcsolatok

Erste Agrár Kompetencia Központ

agromegoldasok@erstebank.hu
[Erste Agro megoldások honlap](#)

Fórián Zoltán
vezető agrárszakértő

Telefon: +36 20 431 1594
zoltan.forian@erstebank.hu

Erste Faktor

Becske Dávid
Telefon: +36 30 689 2569
david.becske@erstebank.hu

Gór Arnold
senior üzlettámogatási menedzser

Telefon: +36 30 326 7367
arnold.gor@erstebank.hu

Erste Lízing

Báti Balázs
Telefon: +36 30 996 9745
balazs.bati@erstebank.hu

Mindenütt kéznél vagyunk

Észak-Kelet Magyarországi Vállalati Régió

Az Erste Bank Észak-Kelet Magyarországi Régiójának a működési területe Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj Zemplén, Szabolcs Szatmár Bereg megyékre terjed ki.

A Régió minden megyeszékhelyen (Salgótarján, Eger, Miskolc, Nyíregyháza)

rendelkezik Vállalati Irodával. A Régióvezető, Sumi Csaba okleveles vállaltgazdasági agrármérnök végzettséggel is rendelkezik. Az Észak-Kelet Magyarországi Régió aktívan hozzájárult az Erste Bank agrárhitel állományának elmúlt 2 évben nyújtott 60 százalékos növekedéséhez, a régió a 2017-es évben 38 százalékkal növelte agrár hitelportfólióját, míg a teljes hitelállománya 26 százalékot növekedett.

A Régió aktívan együttműködik az Erste Bank Agrárkompetencia központjával, így az agrárium szereplőinek személyre szabott finanszírozási megoldásokkal áll a rendelkezésére.

A Régió kollégáinak több éves gyakorlata van az agrárium és a mezőgazdasági cégek finanszírozásában.

A Régió sikereinek titka, hogy a kollégák proaktívan mindig a legjobb szakmai és finanszírozási megoldásokat keresik az agrárium szereplőinek, miközben ismerik a szektor működését is.

Kit keressek?

Sumi Csaba - Régióvezető

+36 30 505 0107

Csaba.Sum@erstebank.hu

Gulyás László - Eger

+36 20 991 0150

Laszlo.Gulyas@erstebank.hu

Pádárné Teleki Mónika - Salgótarján

+36 30 699 0026

Monika.PadarnTeleki@erstebank.hu

Újvári Róbert - Nyíregyháza

+36 20 329 2222

Robert.Ujvari@erstebank.hu

Jánosik Anita - Miskolc

+36 30 516 9836

Anita.Janosik@erstebank.hu